

Motion till riksdagen 2016/17:3719

av **Paula Bieler och Sven-Olof Sällström (båda SD)**

Med anledning av prop. 2016/17:175 Ett nytt regelverk för nyanlända invandrares etablering i arbets- och samhällslivet

---

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår proposition 2016/17:175 Ett nytt regelverk för nyanlända invandrares etablering i arbets- och samhällslivet.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska återkomma med lagförslag om att upphäva all lagstiftning om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Arbetsförmedlingen inte bör ansvara för att erbjuda etableringsinsatser eller samordna dessa och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de som vistas i landet utan giltigt uppehållstillstånd inte ska berättigas till förmåner såsom etableringsinsatser eller ersättning till nyanlända invandrare och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det särskilt negativa i att reglera förmåner som inte kan tilldelas svenska medborgare via förordningar och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om obligatorisk samhällsorientering med utökad målgrupp och krav på fullföljande och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utbildning i svenska för invandrare och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I propositionen presenteras förslag som ersätter den nuvarande lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare, etableringslagen, med en lag som

huvudsakligen reglerar statligt ansvar för etableringsinsatser. Enligt regeringen syftar ändringen till en ökad harmonisering mellan regelverket för vissa nyanländas etablering och det regelverk som gäller för övriga arbetssökande. Det framhålls att integrationspolitikens mål om ”lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund” i första hand ska uppnås genom ”generella insatser som når ut till hela befolkningen, oavsett födelseland eller etnisk bakgrund”. Det är positivt att regeringen har insett att det inte gynnar Sverige att ha särlösningar, och Sverigedemokraterna välkomnar beskedet om att avsluta det nuvarande systemet med lagreglerad rätt till särskilda insatser och ersättningar som endast kan komma vissa grupper av nyanlända invandrare till del.

Hade regeringen nöjt sig med denna motivering och med ett upphävande av etableringslagen skulle Sverigedemokraterna inte haft mycket att anmärka. Tyvärr avslutas dock resonemanget om likabehandling och generella insatser med ett konstaterande om att ”insatserna ska kompletteras med riktade åtgärder för att stödja och underlätta nyanländas etablering” med fokus på arbetsmarknaden. Detta återspeglas i införandet av en ny lag om etableringsansvar. Det är tydligt att det problematiska med nuvarande lagstiftning, enligt regeringen, inte i första hand anses vara de olika stöd och åtgärder som genom att riktas till grupper baserat på födelseland och tid i Sverige i praktiken innebär diskriminerande särlösningar samt bidrar till en segregerad arbetsmarknad. I stället är problemet att omfattningen av dessa delvis reglerats i lag, snarare än helt och hållet genom förordningar. Denna inställning leder till att regeringen presenterar ett lagförslag som i Sverigedemokraternas mening är lika illa som den nuvarande etableringslagen.

Praktiska förändringar avseende målgrupp

Grunden för vilka grupper av invandrare som omfattas av lagstiftningen om etableringsinsatser är densamma i regeringens förslag som i nu gällande lag. Det rör sig om nyanlända invandrare som är mellan 20 och 65 år gamla samt har beviljats uppehållstillstånd antingen som flyktingar och andra former av skyddsbehövande, som anhöriga till ovan nämnda grupp. Det bör noteras att, i såväl nuvarande som den föreslagna lagstiftningen, även personer som fått uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder omfattas. Sverigedemokraterna motsätter sig, som konstaterats ovan, i grunden idén bakom etableringsinsatser som innebär riktade stöd och insatser förbehållna nyligen invandrade personer, men anser det extra allvarligt att även personer som från början borde ha fått ut- eller avvsningsbesked kan omfattas.

Även om grunden är densamma finns vissa, huvudsakligen till det sämre, avgörande skillnader mellan nuvarande lagstiftning och den av regeringen föreslagna avseende målgruppen. Den enda positiva förändringen är att målgruppen minskas något, då regeringen tar bort det tillägg om personer mellan 18 och 20 år utan föräldrar i Sverige som i dag omfattas, även om Sverigedemokraterna inte instämmer i regeringens motivering till denna förändring.

Definition av begreppet nyanländ

Varken i den befintliga lagen om etableringsinsatser eller i regeringens förslag till lag definieras entydigt hur länge en person räknas till gruppen ”nyanlända invandrare”. På migrationsverkets hemsida finns följande definition:

Nyanländ person

En nyanländ person är någon som är mottagen i en kommun och har beviljats uppehållstillstånd för bosättning på grund av flyktingskäl eller andra skyddsskäl. Även anhöriga till dessa personer anses vara nyanlända. En person är nyanländ under tiden som han eller hon omfattas av lagen om etableringsinsatser, det vill säga två till tre år.

De anhöriga ska ha ansökt om uppehållstillstånd inom sex år från det att den person de har anknytning till först togs emot i en kommun. För anhöriga som ansökte om uppehållstillstånd senast den 31 december 2013 gäller andra tidsgränser.

Av citatet framgår ett cirkelresonemang där nyanlända helt enkelt baseras på den grupp som omfattas av nuvarande lag om etableringsinsatser för (vissa) nyanlända invandrare. I och med att det i nuvarande lagstiftning fastställs en rätt att få en s.k. etableringsplan inom ett år från folkbokföring i en kommun samtidigt som denna etableringsplan får löpa under maximalt 24 månader och endast förlängas under vissa specifika omständigheter har det också varit möjligt för Migrationsverket att formulera en definition där en person räknas som nyanländ under ”två till tre år”. Med regeringens förslag till lag om ansvar för etableringsinsatser finns inte längre några skrivningar om tidsgränser inom vilka etableringsinsatser ska påbörjas eller avslutas. Dessutom finns i nuvarande lagstiftning reglerat ett antal omständigheter som gör att en etableringsplan kan avslutas i förtid. Inte heller detta regleras med den nya lagstiftningen. Vilka följd effekter detta får avseende målgruppens omfattning är outrett. Det enda som står klart är att det med regeringens förslag kommer vara helt och hållet upp till regeringen, eller av regeringen utsett myndighet, att genom förordningar styra och förändra vilka som kommer att kunna ta del av aktuella stöd och insatser men att dessa aldrig kan vara svenska medborgare eller deras anhöriga.

Personer utan giltigt uppehållstillstånd

Regeringen föreslår en utökning av målgruppen genom att tillföra personer vars tillfälliga uppehållstillstånd löpt ut om de inom giltighetstiden ansökt om ett nytt eller fortsatt tillstånd. Enligt Sverigedemokraterna är det dock ohållbart att det räcker med att lämna in en ansökan den sista dagen inom ett uppehållstillstånds giltighetstid för att fortsatt åtnjuta de förmåner som ges den som vistas i landet med fastställd rätt till detta. En ansökan om förnyelse eller förlängning av tidsbegränsat uppehållstillstånd bör lämnas in i så god tid att den i normalfallet färdigbehandlats innan giltighetstiden för innehavt tillstånd löpt ut. Därför ska förmåner, såsom möjligheten att omfattas av etableringsinsatser eller erhålla etableringsersättning, inte delas ut till den som vistas i landet utan giltigt uppehållstillstånd.

Övergång från reglering i lag till reglering genom förordningar

Till skillnad från etableringslagen, där regelverk för och omfattning av etableringsinsatser definierades i lagtext, föreslås i propositionen att regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen ska kunna meddela föreskrifter om förutsättningar för att nyanlända invandrare ska erbjudas etableringsinsatser och insatsernas innehåll och omfattning såväl som om ersättning till nyanlända invandrare. En positiv följd av denna ändring är att den explicita rätten till etableringsplan och etableringsersättning för vissa nyanlända invandrare försvinner. Givet det sätt på vilket såväl nuvarande som tidigare regeringar hittills förordat och

organiserat etableringssatsningar är vi dock inte beredda att låta inrättandet och reglerandet av etableringsinsatser helt styras genom förordningar utan behandling av riksdagen innan de kan implementeras. Lika lite vill vi överlämna bestämmelser kring ersättning till förordningar. Det är nämligen Sverigedemokraternas bestämda uppfattning att en rätt för regeringen att, direkt eller indirekt genom utvald myndighet, reglera och erbjuda förmåner som aldrig kan tilldelas svenska medborgare är direkt skadlig för den nationella gemenskapen och riskerar att urholka förtroendet för regeringen och i förekommande fall aktuell myndighet. Det är illa nog att reglera sådana rättigheter i lag, men än värre då förordningsreglering skapar osäkerhet och otydlighet kring prioriteringar och aktivt uppmanar regeringen att återkommande formulera och uppdatera regler för hur svenska medborgare ska särbehandlas negativt i Sverige.

Avslag på propositionen

Av propositionens utformning finns inget som tyder på att de föreslagna lagändringarna i praktiken skulle innebära någon ändring av verksamhetens karaktär, och trots att en del ändras till det bättre innehåller regeringens lagförslag som visats ovan fortsatt stora brister, vilka sammantaget gör det omöjligt för Sverigedemokraterna att stödja förslaget. Vi anser således att riksdagen bör avslå propositionen.

Nytt lagförslag

Oavsett om regeringens förslag antas eller avslås kommer det finnas lagstiftning som definierar vissa nyanlända invandrare som en grupp till vilka särskilt riktade stöd och insatser ska erbjudas. Som framgår av resonemangen ovan är detta inget Sverigedemokraterna kan stödja. Vi ser det som självklart att svensk lagstiftning inte ska behandla svenska medborgare sämre än andra invånare i vårt land, vilket i praktiken blir följden av en sådan lagstiftning. Därtill menar vi att de insatser och stödåtgärder som formas för att bryta segregation och arbetsrelaterat utanförskap aldrig kan baseras på grova gruppindelningar generellt och gruppindelningar på födelseland i synnerhet. Det är därför vår mening att regeringen skyndsamt bör återkomma med ett nytt förslag till lagstiftning där all lagstiftning om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare upphävs. Givet att regeringen, i framtagnandet av denna proposition, har god kännedom om exakt vilka lagar som behöver ändras för att åstadkomma detta bör ett sådant lagförslag vara på plats redan till inledningen av nästkommande riksmöte.

Andra ändringar i berörda lagar

I förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken föreslår regeringen, utöver ändringar till följd av förändrade regleringar av etableringsinsatser, en rent språklig ändring i 27 kap. 14 § första stycket socialförsäkringsbalken. Denna förändring bör givetvis genomföras och om så inte skett innan dess att regeringen återkommer med det nya lagförslaget bör den återfinnas i detta.

Detsamma gäller de föreslagna ändringarna i 11 kap. 35 § andra och tredje styckena lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Att *funktionshinder* byts ut mot *funktionsnedsättning* samt att *döva eller hörselskadade* byts ut mot *personer som är döva eller har en hörselnedsättning* är en korrekt förändring som inte får falla mellan stolarna i det fall propositionen avslås.

Samhällsorientering och Sfi

En följd effekt av att etableringslagen upphävs är att lagen om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare får en utökad målgrupp, då de invandrare vars rätt till samhällsorientering reglerades genom etableringslagen förs över till samhällsorienteringslagen. Sverigedemokraterna anser att regeringen bör utöka målgruppen ytterligare genom att ta bort den övre åldersgränsen samt sänka den undre åldersgränsen till 16 år samt göra deltagandet obligatoriskt. Detta för att samtliga invandrare till Sverige ska nås av samhällsutbildning antingen genom det svenska skolväsendet eller genom deltagande i just samhällsorientering.

På samma sätt bör skrivningar om utbildning i svenska för invandrare regleras så att samtliga invandrare till Sverige ska påbörja utbildning i svenska antingen genom att de omfattas av skolplikten och påbörjar skolgång eller genom att de åläggs delta i, och erbjuds plats i, på annat sätt arrangerad utbildning.

Arbetsförmedlingens ansvar för etablering

Från Sverigedemokraternas sida vill vi framhålla att vi inte anser det vara en önskvärd ordning att Arbetsförmedlingen ges i uppdrag att vare sig säkerställa erbjudanden om eller samordna genomförandet av olika etableringsinsatser. Tvärtom är det vår övertygelse att dylika uppdrag till stor del ligger bakom de många brister som uppdragats avseende myndighetens verksamhet och resultat, och partiet har sedan tidigare föreslagit en översyn och renodling av Arbetsförmedlingens uppdrag.

Paula Bieler (SD)

Sven-Olof Sällström (SD)